

OTWARTA PRZESTRZEŃ INTEGRACJI
OTVORENÝ PRIESTOR INTEGRÁCII
OPEN SPACE INTEGRATION

MALARSTWO

**RZEŹBA
CERAMIKA**

TEATR

**FOTOGRAFIA
i ANIMACJA
POKLATKOWA**

**LEKCJE
REGIONALIZMU**

DOGOTERAPIA

DECOUPAGE

**WYSTAWY
i PUBLIKACJE**

www.integracja.nowy targ.pl

BENEFICJENT

PARTNER

MEDIA

www.mok.nowy targ.pl

PARK KULTURY
PRACOWNI

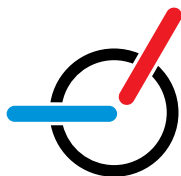
Podhale 24h.pl

TYGODNIK

DZIENNIK POLSKI

NtvK

OTWARTA PRZESTRZEŃ INTEGRACJI OTVORENÝ PRIESTOR INTEGRÁCII OPEN SPACE INTEGRATION

jest projektem, którego głównymi celami są: wzajemne poznanie, nawiązanie kontaktów, zyskanie nowych umiejętności przez osoby niepełnosprawne, zwiększenie ich wiary w siebie i niezależności przez twórcze działania oraz budowa partnerskich relacji między słowackimi i polskimi instytucjami kulturalnymi i społecznymi, które pragną włączyć się w integracyjny proces likwidowania barier napotykanych przez ludzi niepełnosprawnych. Równie ważnym celem projektu jest podnoszenie poziomu wrażliwości społecznej na problematykę integracji poprzez zapraszanie i zachęcanie do czynnego uczestnictwa w realizacji poszczególnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Oddając do rąk Czytelników niniejszą publikację pragniemy ukazać wizualny plon warsztatów terapii przez sztukę. Na jej kolejnych stronach ukazujemy wymierne i mierzalne efekty twórczych wysiłków uczestników projektu oraz relacje, refleksje i odczucia instruktorów prowadzących poszczególne warsztaty. Różne formy współdziałania oraz obustronnego przełamania barier zaowocowały, naszym zdaniem, oryginalnością i różnorodnością powstałych prac.

Niemniej ważna była także sama możliwość spotkania i wspólnego działania, możliwość wzajemnego poznawania się oraz wspólnego odkrywania wrażliwości i potencjalnych zdolności twórczych, czemu towarzyszyło zawsze zdobywanie nowych umiejętności oraz wymiana doświadczeń. Niezwykle trudno jest uchwycić i przekazać te wszystkie wrażenia i emocje, tę wyzwalaną i udzielającą się wszystkim w trakcie kolejnych spotkań i wyjazdów energię. Podstawą tych niezwykle relacji nie była jednak Inność ani tym bardziej Niepełnosprawność, lecz coś szczególnego, coś niezwykle trudnego do nazwania, ale odczuwanego przez wszystkich uczestników projektu, coś, co powodowało, że świat wokół stawał się trochę lepszy – bardziej ludzki, po prostu otwarty.

W tej otwartej przestrzeni integracji mogliśmy zaistnieć dzięki środkom pozyskanym z Euroregionu „Tatry” w Nowym Targu, dzięki współpracy i koordynacji słowackiej części projektu przez Park kultury a oddechu Prešov, oraz dzięki wielu innym instytucjom i organizacjom

biorącym udział w projekcie za co dziękujemy najserdeczniej: Fundacji Świadczenia Wszechstronnej Pomocy Materialnej i Duszpasterskiej Osobom Niepełnosprawnym im. Matki Teresy z Kalkuty, Občianske združenie BARLIČKA, Polskiemu Związkwowi Niewidomych – Okręg Małopolski – Koło Powiatowe w Nowym Targu, Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym PSOUU - Koło w Nowym Targu „Chatka”, Únia Nevidiacich a Slabozrakých – Krajské stredisko Prešov, Zájumové združenie žien MyMamy, ZOM Prešov (Občianske združenie ľudí so zdravotným postihnutím) i Galéria ABILYMPIÁDA, ZPMP vo Vranove nad Topľou - Stredisko Chránená dielňa Dúha (Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím).

Szczególne wyrazy podziękowania kierujemy do Pana Tomasza Szlagi, który nie tylko koordynował cały projekt, ale także potrafił stworzyć jego niezwykłą, pełną życzliwości i serdeczności atmosferę, dzięki czemu tak często na twarzach uczestników gościły radość i szczęście.

OTVORENÝ PRIESTOR INTEGRÁCII

je projekt, ktorého hlavnými cieľmi sú vzájomné poznanie a nadvázovanie kontaktov zdravotne postihnutých osôb, získanie nových zručností, zvýšenie ich sebadôvery a nezávislosti prostredníctvom tvorivej činnosti, ako aj budovanie partnerských vzťahov medzi slovenskými a poľskými kultúrnymi a spoločenskými inštitúciami snažiacimi sa zapojiť do integračného procesu odstraňovania bariér, s ktorými sa stretávajú zdravotne postihnutí ľudia. Rovnako dôležitým cieľom projektu je zvýšenie úrovne spoločenskej citlivosti voči problematike integrácie, pozývaním a nabádaním k aktívnej účasti v realizácii jednotlivých aktivít v prospech zdravotne postihnutých osôb.

V publikácii, ktorú vám predstavujeme, sme sa snažili zviditeľniť výsledky tvorivých dielní terapie prostredníctvom umenia. Na týchto stránkach prezentujeme zmerateľné efekty tvorivého úsilia účastníkov projektu, ako aj prístup, zamyslenia a pocity inštruktorov, ktorí viedli jednotlivé tvorivé dielne. Rôznorodé formy spoločnej činnosti a obojstranné lámanie bariér priniesli podľa nás nevšedné výsledky v podobe originálnych a rôznorodých prác.

Nemenej dôležitá bola aj samotná možnosť stretnúť sa a spoločne pracovať, možnosť vzájomne sa spoznať a spoločne odhaľovať citlivosť a potenciálne tvorivé schopnosti, čo bolo vždy sprevádzané získavaním nových zručností a výmenou skúseností. Je neobyčajne ťažké zachytiť a odovzdať všetky tie dojmy a emócie, budiacu sa energiu

a zmocňujúcu sa všetkých zúčastnených počas každého zo stretnutí a výletov. Základom týchto nezvyčajných vzťahov však nebola inosť a o to viac zdravotná postihnutosť, ale niečo zvláštne, ťažko pomenovateľné, niečo, čo pociťovali všetci účastníci projektu, niečo, čo spôsobovalo, že svet naokolo bol zrazu trochu lepší, ľudskejší, proste otvorenejší.

V tomto otvorenom priestore integrácii sme sa mohli objaviť vďaka finančným prostriedkom získaným zo Zväzku euroregión Tatry v Nowom Targu, vďaka spolupráci Parku kultúry a oddychu v Prešove, ktorý koordinoval slovenskú časť projektu, ako aj vďaka mnohým iným inštitúciám a organizáciám zúčastňujúcim sa na projekte, za čo veľmi srdečne ďakujeme: Fundacji Świadczenia Wszzechstronnej Pomocy Materialnej i Duszpasterskiej Osobom Niepełnosprawnym im. Matki Teresy z Kalkuty, Občianskemu združeniu BARLIČKA, Polskému Związku Niewidomych – Okręg Małopolski – Koło Powiatowe w Nowym Targu, Polskému Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym PSOOU - Koło w Nowym Targu „Chatka”, Únii nevidiacich a slabozrakých – Krajské stredisko Prešov, Záujmovému združeniu žien MyMamy, ZOM Prešov (Občianske združenie ľudí so zdravotným postihnutím) a Galérii ABILYMPIÁDA, ZPMP vo Vranove nad Topľou - Stredisko Chránená dielňa Dúha (Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím).

Obzvlášť srdečne ďakujeme pánovi Tomasovi Szlagovi, ktorý nielen koordinoval celý projekt, ale tiež dokázal vytvoriť neobyčajnú atmosféru plnú priazne a srdečnosti, vďaka čomu sa tak často na tvárach účastníkov objavovali radosť a šťastie.

OPEN SPACE INTEGRATION

is a project whose main objectives consist of establishing mutual acquaintances and contacts, the acquisition of new skills by people with disabilities, increasing the self-confidence and independence of disabled people through creative activities. In addition, the project aims to build partnerships between the Slovak and Polish cultural and social institutions which wish to become involved in the integration process of overcoming the barriers which people with disabilities are faced with. An equally important goal of the project is to raise social awareness concerning issues of integration by inviting and encouraging active participation in the implementation of particular measures.

The readers of the publication are shown the visual rewards which are reaped through art therapy workshops. On the following pages

we show tangible and measurable results of the creative methods of the project participants as well as the relationships, thoughts and feelings of the instructors who conducted the different workshops. The various forms of cooperation as well as the overcoming of barriers on both sides was the reason, in our opinion, for the originality and diversity of the work produced.

Equally important was also the opportunity itself to meet and work together. This helped the possibility of mutual understanding and the mutual discovery of sensitivity as well as potential creative talent, which was always paralleled with the acquisition of new skills and the exchange of experiences. It is extremely difficult to grasp and convey all the impressions and emotions that were triggered and dispensed by everyone during the subsequent meeting and upon leaving. The basis of these relationships was not unusual, however, it was the otherness and not so much the disability, it was something special, something extremely difficult to name, but felt by all the participants of the project. It was something that meant that the world around us became a little better, more humane and simply open.

The open space integration project is able to exist thanks to measures acquired from the Union of the Euro region "Tatry" as well as the cooperation and coordination of the Slovak part of the project by the Park of Culture and Relaxation in Presov. In addition the many other institutions and organizations involved in the project for which we most sincerely thank. These are: The Mother Teresa of Calcutta Foundation of Comprehensive Benefits of Material and Pastoral Assistance to Disabled Persons, Občianske združenie BARLIČKA, The Polish association of the Blind-Malopolska region near Nowy Targ. „Chatka „ The Polish Association for the Mentally Handicapped PSOUU- near Nowy Targ, Únia Nevidiacich a Slabozrakých – Krajské stredisko Prešov, Záujmové združenie žien MyMamy, ZOM Prešov (Občianske združenie ľudí so zdravotným postihnutím) i Galéria ABILYMPIÁDA, ZPMP vo Vranove nad Topľou - Stredisko Chránená dielňa Dúha (Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím).

Special words of thanks go to Thomas Szlaga, who not only coordinated the entire project but was able to create a unique atmosphere full of kindness and warmth. This in turn was portrayed in the joy and happiness so often seen on the faces of the participants.

Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Targu

WARSZTATY TERAPII PRZEZ SZUKĘ
TERAPEUTICKÉ WORKSHOPY UMENIM
ART THERAPY WORKSHOPS

MALARSTWO
MALIARSTVO
PAINTING

PROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING

MAREK KOSSOWSKI

6 warsztatów / workshopov / workshops

O wynikach pracy terapeutycznej decyduje wiele czynników, spośród których znajomość ograniczeń uczestników terapii oraz pozyskanie ich zaufania, są moim zdaniem, elementami najważniejszymi. Ponadto terapeuta powinien być także autorytetem w sprawach warsztatowych oraz mieć świadomość, że osoby z ograniczoną sprawnością psychofizyczną potrzebują więcej czasu, cierpliwości i życzliwości. Spełnienie tych wszystkich warunków może być źródłem ważnego przeżycia dla obu stron terapii.

W trakcie warsztatów uczestnicy byli bardzo zdyscyplinowani i mocno umotywowani, gdyż mieli świadomość, że efekty ich pracy będą prezentowane na wystawie. Wykonane przez uczestników warsztatów dzieła wyróżniają się bardzo indywidualnym widzeniem świata, intuicyjnym komponowaniem obrazu i emocjonalnym użyciem farb.

O výsledkoch terapie rozhoduje veľa činiteľov, ale oboznámenie sa s funkčnými obmedzeniami účastníkov terapie a získanie ich dôvery je podľa mňa to najdôležitejšie. Okrem toho by terapeut mal byť tiež autoritou v pracovnej činnosti a uvedomovať si, že ľudia s obmedzeniami psychofyzických schopností potrebujú viac času, trpezlivosti a priazne. Splnenie všetkých týchto podmienok môže byť zdrojom dôležitého zážitku pre obe strany terapie.

Účastníci boli počas workshopov veľmi disciplinovaní a silno motivovaní, pretože si uvedomovali, že výsledky ich práce budú prezentované na výstave. Diela, ktoré účastníci vytvorili, sú charakteristické výrazným individuálnym videním sveta, intuitívnym komponovaním obrazu a emocionálnym použitím farieb.

The results of the therapeutic work are determined by many factors among which are, knowledge of the therapy participant's limitations as well as gaining their trust. In my opinion these are the most important elements. In addition the therapist should also be an authority in regard to matters concerning the workshops and also be aware that people with limited psychophysical efficiency need more time, patience and kindness. The fulfilment of all these conditions can be an important source of survival for both the therapists and the participants.

During the workshop the participants were highly disciplined and motivated due to the fact that they were aware that their work would be presented at an exhibition. The accomplished work of the workshop participants stands out as individual visions of the world; it is intuitive and composes of images and the emotional usage of paint.

Marek Kossowski

Uprawia zawodowo tkaninę artystyczną i malarstwo, absolwent Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. A. Kenara w Zakopanem oraz Katedry Tkaniny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, od kilku lat prowadzi terapię zajęciową w ŚDS „Chatka” w Nowym Targu.

Profesijne sa venuje umeleckej tkanine a maliarstvu, je absolventom Štátneho lýcea výtvarných umení A. Kenara v Zakopanom a Katedry umeleckých textílií Vysokej školy výtvarných umení Jana Matejku v Krakove, niekoľko rokov sa zaoberá ergoterapiou v Domove sociálnych služieb „Chatka” v Nowom Targu.

Undertakes professional Tapestry and Painting, a graduate of the Antoni Kenar National Art School in Zakopane and in Cathedral Tapestry from the Jan Matejko Academy of Fine Arts in Cracow. For the past several years he has worked as an Occupational Therapist at SDS Chata in Nowy Targ.

WARSZTATY TERAPII PRZEZ SZUKĘ
TERAPEUTICKÉ WORKSHOPY UMENIŤ
ART THERAPY WORKSHOPS

**RZEŹBA
SOCHÁRSTVO
SCULPTURE**

PROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING
WOJCIECH PONDEL

12 warsztatów / workshopov / workshops

Glinajesttworzywemdającymsięmodelowaćwzasadzie bez żadnych ograniczeń. Można z niej wykonywać najprostsze formy takie jak korale, wazony lub kubki, można też tworzyć z niej formy bardziej złożone. Ponadto różnorodność konsystencji tego szczególnego materiału, bogactwo faktur oraz pełna kolorystyczna gama szkliw stwarzają możliwości artystycznej ekspresji, której nie ograniczają żadne intelektualne lub fizyczne bariery. Wydaje się także, że kontakt z gliną jako tworzywem artystycznym pomaga pokonywać wszystkie te bariery oraz może być źródłem satysfakcji z artystycznych prób i dokonań.

Hlina predstavuje hmotu, ktorá sa dá modelovať prakticky bez akéhokoľvek obmedzenia. Dajú sa z nej tvoriť najjednoduchšie formy ako korálky, vázy alebo hrnčeky, ale môžeme z nej tvoriť aj zložitejšie formy. Okrem toho rôznorodosť konzistencie tohto zvláštneho materiálu, bohatstvo jeho štruktúry a široká paleta farieb glazúry vytvárajú možnosti umeleckej expresie, ktorú neobmedzujú žiadne intelektuálne ani fyzické bariéry. Zdá sa tiež, že kontakt s hlinou ako s umeleckou hmotou pomáha zdolávať všetky tieto bariéry a môže byť zdrojom spokojnosti vyplývajúcej z umeleckých pokusov a výsledkov.

Clay is a material which is capable of being moulded, in principle, without any restrictions. It can be used in some of the simplest forms, such as beads, vases or cups. It can also be used in more complex forms. Furthermore, this particular material's variety of consistency, rich texture and its wide range of glaze colours provide the possibility of artistic expression which is not constrained by physical or intellectual barriers. It also seems that clay as an artistic material can help to overcome the above mentioned barriers and can provide a source of satisfaction through artistic attempts and achievements.

Wojciech Pondel

Artysta rzeźbiarz, absolwent Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, zawodowo związany z Młodzieżowym Domem Kultury Fort 49 „Krzesławice” w Krakowie.

Akademický sochár, absolvent Fakulty sochárstva Vysokej školy výtvarných umení Jana Matejku v Krakove, profesijne zviazaný s Mládežníckym domom kultúry Fort 49 „Krzesławice” v Krakove.

Sculptor and graduate of the Faculty of Sculpture at the Jan Matejko Academy of Fine Arts in Cracow. He was professionally associated with the Youth Cultural House Fort 49 “Krzesławice” in Cracow.

WARSZTATY TERAPII PRZEZ SZTUKĘ
TERAPEUTICKÉ WORKSHOPY UMENÍM
ART THERAPY WORKSHOPS

TEATR
DIVADLO
THEATRE

PROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING

JULIUSZ CHRZĄSTOWSKI

5 warsztatów / workshopov / workshops

Trudno jest przecenić wartość terapeutyczną tych warsztatów, w których we wspólnej pracy artystycznej zetknęły się osoby o bardzo różnym stopniu sprawności. Takie doświadczenie wiele uczy. A czy działania teatralne są sztuką? Według mnie zawsze, chociaż można na ten temat prowadzić długie dyskusje. Bezsprzecznym dowodem zaistnienia fenomenu integracji jest atmosfera, która pojawiła się, gdy wspólnie kreowaliśmy nasz spektakl, a że opowiadał on o stworzeniu świata, to mieliśmy poczucie stwarzania nie tylko widowiska, ale i świata na nowo.

Specyfiką przedstawienia teatralnego jest jego ulotność. W momencie opadania kurtyny ślad po nim pozostaje tylko w pamięci widzów. Tak też było i w naszym przypadku. Wszycymieliśmy poczucie, że wraz z zakończeniem spektaklu kończy się pewien etap naszych spotkań, które nie powtórzą się już w tej samej formie. Stąd też bardzo emocjonalne chwile pożegnań okraszone były łzami wzruszenia.

Je ťažké nedoceniť terapeutickú hodnotu týchto workshopov, kde sa pri spoločnej umeleckej práci stretli osoby s rôznym stupňom postihnutia. Takáto skúsenosť veľa naučí. Môžeme si položiť otázku, či sa divadelné aktivity dajú nazvať umením. Podľa mňa určite, hoci na túto tému by sme mohli dlho diskutovať. Nesporným dôkazom vzniku fenoménu integrácie bola atmosféra, ktorá sa zrodila, keď sme spolu kreovali naše predstavenie. Pretože bolo o stvorení sveta, mali sme pocit, že netvoríme len predstavenie, ale aj celý nový svet.

Zvláštnosťou divadelného predstavenia je jeho

efemérnosť. S padajúcou oponou stopy po ňom zostávajú už len v pamäti divákov. Podobne to bolo aj s naším predstavením. Všetci sme mali pocit, že zároveň so zakončením predstavenia sa končí aj určitá etapa našich stretnutí, ktoré sa už nezopakujú v rovnakej forme. Preto boli chvíle rozlúčky sprevádzané slzami dojatia.

It is difficult to overestimate the therapeutic value of the workshops in which collaborative works of art are undertaken by people of varying degrees of efficiency. Such an experience teaches a lot. It raises the question if the theatrical activates are arts? In my opinion they are always arts although one can turn this topic into a long discussion. Indisputable proof of the existence of the phenomenon of integration is the atmosphere which became apparent when we were performing together. As the show talked about the creation of the world, we had a sense of not only creating a spectacle but of a world anew.

The specificity of the theatre is its transience. The moment the curtain falls the only traces which are left of the performance are in the memory of the audience. This proved to be so in our case. Everybody had the feeling that

the end of the show signalled the completion of a certain stage of our meetings, which would not be repeated in the same form. Thus, very emotional moments of tearful farewells took place.

Juliusz Chrząstowski

Aktor, instruktor warsztatów teatralnych, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. L. Solskiego w Krakowie, od roku 2003 związany z Teatrem Starym im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie, między innymi jest laureatem 50. Kaliskich Spotkań Teatralnych, na których został uhonorowany Nagrodą Aktorską za rolę Onufrego Zagłoby w przedstawieniu Trylogia Jana Kłaty.

Herec, inštruktor divadelných tvorivých dielní, absolvent Štátnej vysokej divadelnej školy L. Solského v Krakove, od roku 2003 je spojený so Starým divadlom Heleny Modrzejewskej v Krakove, o.i. je laureátom 50. Kaliszských divadelných stretnutí, kde získal herecké ocenenie za rolu Onuferu Zagłobu v predstavení Jana Klatu Trilógia.

Actor, Theatre Workshop Instructor and graduate of the Ludwik Solski State Drama School in Cracow. Since 2003 he has been associated with the Helena Modrzejewski Old Theatre in Cracow. Among others he was the winner of the 50th Kalisz Theatre Meeting where he was honoured with an award for his role portraying Onufry Zagloba in Jan Kłata's presentation of Sienkiewicz's Trilogy.

WARSZTATY TERAPII PRZEZ SZUKĘ
TERAPEUTICKÉ WORKSHOPY UMENIŔ
ART THERAPY WORKSHOPS**FOTOGRAFIA**
PHOTOGRAPHYPROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING
KAZIMIERZ GAJEWSKI

6 warsztatów / workshopov / workshops

Dla części uczestników zajęcia prowadzone w ramach programu stworzyły szansę pierwszego, pełnego zetknięcia się z aparatem fotograficznym. Nauka poprawnego kadrowania oraz innego niż zwykle (bo tylko jednym okiem) patrzenia na otoczenie wywoływały wiele emocji. Fotografując aparatami cyfrowymi uczestnicy mogli na bieżąco śledzić efekty swoich działań. Ze względu na ilość dostępnego sprzętu warsztaty zorganizowano w taki sposób, że jednym aparatem posługiwały się dwie osoby, co obligowało do współdziałania. Tematykę zajęć wybrano tak, aby mogły w nich uczestniczyć także osoby mające trudności z samodzielnym poruszaniem się oraz osoby na wózkach inwalidzkich.

Workshopy v rámci programu poskytli niektorým účastníkom šancu prvýkrát sa zoznámiť s fotoaparátom. Učenie sa správne zachytiť obraz a inak sa pozerať na okolitý svet (len jedným okom) vzbudzovalo veľa emócií. Účastníci mohli vďaka fotografovaniu digitálnymi fotoaparátmi priebežne sledovať výsledky svojej práce. Vzhľadom na obmedzený počet fotoaparátov boli tvorivé dielne zorganizované tak, že dve osoby mali k dispozícii jeden aparát, čo ich zároveň nabádalo k spolupráci. Tematika bola zvolená tak, aby sa činnosti mohli zúčastniť aj osoby, ktoré majú ťažkosti so samostatným pohybovaním sa a taktiež osoby na invalidných vozíkoch.

For some participants of the classes conducted under the program there is the first opportunity for students to have their first full contact with the camera. The study of correct framing as well as alternative (through only one eye) views of the surroundings brought about much excitement. Photographing using a digital camera enabled the participants to track the effects of their actions. Due to the quantity of available equipment, the workshops are held in such a way that one camera could be operated by two people; this required cooperation between the two participants. Course topics have been selected in such a way that it enables persons who have difficulty with independent mobility and wheel chair users to participate.

Kazimierz Gajewski

Fotografik, wykładowca akademicki, autor publikacji związanych z fotografią, zajmuje się szczególnie specjalnymi technikami fotograficznymi oraz cyfrową obróbką obrazu fotograficznego, uprawia też technikę gumową, która nazywana jest techniką szlachetną. Swoją wiedzę i doświadczenie przekazuje studentom Wychowania Artystycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie oraz Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu.

Fotograf, vysokoškolský pedagóg, autor publikácií o fotografovaní. Zaoberá sa hlavne zvláštnymi fotografickými technikami a digitálnym spracovaním fotografického obrazu, venuje sa tiež gumotlačí nazývanej ušľachtitou technikou. Svoje vedomosti a skúsenosti odovzdáva študentom umeleckej výchovy v Akadémii Jana Długosza v Čenstochove a v Podhalskej odbornej vysokej škole v Nowom Targu.

Photographer, University Lecturer and Author of publications related to photography. He deals with particularly special photographic techniques and digital photographic image processing as well as also using the Gum Bichromate technique which is known as a noble technique. His knowledge and experience is passed on to his students at the Jana Długosza Academy of Art Education in Czestochowa and The Podhale State Higher Vocational School in Nowy Targ.

WARSZTATY TERAPII PRZEZ SZUKĘ
TERAPEUTICKÉ WORKSHOPY UMENIEM
ART THERAPY WORKSHOPS

**ANIMACJA
POKLATKOWA
STOP-MOTION
ANIMACIA
STOP-MOTION
ANIMATION**

PROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING
MARTA I CEZARY SKROCCY

3 warsztaty / workshops / workshops

Porównując pracę osób pełnosprawnych i uczestników z niepełną sprawnością zauważam wiele różnic, ale, ku mojemu zaskoczeniu, na korzyść tych ostatnich. Posiadają one większą łatwość skupienia, cierpliwość i spokój, a są to cechy niezbędne przy animacji. Ponadto osoby te szanują materiały plastyczne i zachowują w nich porządek, braki koordynacji ruchowej nadrabiają skupieniem. Osoby niepełnosprawne okazały się być bardziej plastycznie otwarte, tworzą prace nie tylko oryginalne i wartościowe, ale także wolne od schematów z filmów i telewizji. Nie ma także w ich dziełach przemocy, która bardzo często występuje w filmach pełnosprawnych uczestników.

Proces integracji przebiegał wieloetapowo, pokonywano polsko-słowackie bariery językowe, w zespołach dwuosobowych pracowano nad scenografią i zdjęciami, w większych zespołach nagrywano dźwięki. Ostatnim etapem, po wzajemnym poznaniu, była praca całej grupy nad przygotowaniem filmu, którego bohaterami są uczestnicy warsztatów. Film ten jest świadectwem sympatii, która połączyła wszystkich jego bohaterów i twórców.

Porovnávajúc práce intaktných a zdravotne postihnutých účastníkov som si všimla veľa rozdielov, ale na moje prekvapenie, v prospech tých druhých. Títo ľudia sa ľahšie sústredia, majú väčšiu trpezlivosť a pohodu, a to sú vlastnosti veľmi potrebné pri animácii. Okrem toho si títo ľudia vážia výtvarný materiál a udržujú v ňom poriadok, chýbajúcu pohybovú koordináciu nahrádzajú sústredením. Ukázalo sa, že zdravotne postihnuté osoby sú viac výtvarne otvorené,

tvoria nielen originálne a hodnotné práce, ale tiež pozbavené klišé z filmov a televízie. V ich dielach okrem toho absentuje násilie, ktoré sa veľmi často vyskytuje vo filmoch intaktných účastníkov.

Proces integrácie prebiehal mnohoetapovo, došlo k prekonaniu poľsko-slovenských jazykových bariér, dvojčlenné tímy pracovali na scenografii a nakrúcaní, väčšie tímy nahrávali zvuk. Poslednou etapou po vzájomnom spoznaní sa bola práca celej skupiny na príprave filmu, ktorého hrdinami sú samotní účastníci workshopov. Spomínaný film je svedectvom sympatie, ktorá spájala všetkých jeho hrdinov a tvorcov.

When comparing the work of the able-bodied participants to the work the disabled participants, there were numerous differences, but to my surprise the work of the latter group was more favourable. It showed that the disabled participants had a greater ease of concentration, patience and calmness which are all qualities necessary for animation. In addition to this they had respect for the art materials and kept them in order. Their lack of coordination and mobility is made up for with focus. People with disabilities have proven to be more artistically open and can create work that is not only original and valuable but also free from any patterns of films and television. It was also observed that there was not any violence in their films which is a theme that often occurs in the films of the able bodied participants.

The integration process was multi stage process which dealt with overcoming the Polish and Slovak language barriers. In teams of two, the participants worked on set design and pictures. Then in larger groups sounds were recorded. The last stage of the integration process, after mutual understanding, was work by the whole group on the preparation process of the film whose characters are the participants of the workshop. The film is a testimony of friendship, which has connected all of its characters and creators.

Marta Skrocka

Reżyser filmów animowanych, projektant graficzny, społecznik, prowadzi warsztaty animacji poklatkowej. Absolwentka Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, za film dyplomowy Wiek kamienia (2007) uhonorowana została nagrodą Specjalnego Złotego Jabberwocky na XV Międzynarodowym Festiwalu Filmowy Etiuda & Anima w Krakowie w 2008 roku.

Režisérka animovaných filmov, grafická projektantka, aktivistka, vedie tvorivé dielne stop-motion animácie. Absolventka Fakulty grafiky Vysokej školy výtvarných umení Jana Matejku v Krakove, za diplomovú prácu – film Vek kameňa (2007) bola odmenená cenou Speciálny zlatý Jabberwocky na XV. medzinárodnom filmovom festivale Etiuda & Anima v Krakove.

Animated Film Director, Graphic Designer, Community Worker. She also conducts workshops on Stop Motion Animation and graduated from the Faculty of Graphic Arts at the Jan Matejko Academy of Fine Arts in Cracow. Her film Stone Age (2007) which was made as part of her final year assessment was awarded the special prize of golden jabberwocky at the xv International Festival of Film of Etudia and Anima in Cracow in 2008.

ZAJĘCIA WYJAZDOWE TZW.
ZAJĘCIA EDUKACYJNE

Z REGIONALIZMU

Výjazdové aktivity, tzv.

EDUKAČNÉ AKTIVITY

Z REGIONALIZMU

Field trips

REGIONALISM

EDUCATIONAL ACTIVITIES

PROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING

ORAWSKI PARK ETNOGRAFICZNY
W ZUBRZYCY GÓRNEJ

3 warsztaty / workshopy / workshops

Len pełnił istotną rolę w gospodarce dawnej Orawy. Len uprawiano tu ze względu na jego szerokie zastosowanie - wyrabiano z niego płótno, robiono powrozy i wytłaczano tak bardzo potrzebny w gospodarstwie domowym olej. Etapy obróbki lnu oraz produkcję płótna i oleju lnianego można na warsztatach oglądać, ale przybywa się tu głównie po to, aby len rafać, czesać, miądlić i ze słomy lnianej uzyskać gotową nić.

V hospodárstve dávnej Oravy ľan plnil veľmi dôležitú úlohu. Pestoval sa vzhľadom na svoju širokú použiteľnosť – vyrábalo sa z neho plátno, robili sa povrazy a lisoval sa z neho olej, veľmi potrebný v každej domácnosti. Etapy spracovania ľanu a výrobu plátna a ľanového oleja je možné vidieť v tvorivých dielňach, ale ľudia sem prichádzajú hlavne preto, aby ľan orafali, trlmáli a potierali, česali a napokon z ľanovej slamy získali hotovú niť.

Flax played an important role in the economy of Orawa in the past. Flax was grown here because of its widespread use. From this, linen and cordage were made as well as oil, which was extruded. The extruded oil was essential for the household. The stages of processing flax and the production of linen and linseed oil can be seen in the workshop. However, people mainly come here to see the dressing of flax, which involves breaking, scutching, and heckling of flax. This process of dressing enables us to obtain a thread from the straw.

Dawna Orawa, to także “czarny chleb” i “moskol” wypiekany przez każdą gospodynię. W trakcie zajęć uczestnicy młóćą cepami, czyszczą ziarno na przetakach, mielą je na żarnach, następnie zarabiają ciasto i przygotowują posiłek z “czarnej” i “białej” mąki w formie “moskoli” lub tradycyjnej kluski.

K dávnej Orave patrí tiež čierny chlieb a moskaľ, ktoré piekli všetky gazdiné. Počas aktivít účastníci mlátia cepami, čiastia zrno na rešetách, melú ho v žarnovoch, potom miesia cesto a pripravujú jedlo z čiernej a bielej múky v podobe moskaľov alebo tradičných halušiek.

In the past in Orawa “black bread” and “moskol” (stone baked potato pancakes) were baked by every housewife. During the workshops participants can thresh with flails, clean grains using a sieve, grind the grains in a mill, knead dough and prepare a meal from the black and white flour in the form of moskole or traditional pasta called kluski.

Ozdoby z bibuły to tradycyjny sposób dekorowania chałup orawskich kwiatami i pająkami. Na komodzie lub na stole w “światnicy” ustawiano domowy ołtarzyk, na którym obok figurek świętych stały “pióra” lub “bukrety” z bibuły. Obrazy wiszące na ścianach również dekorowane były takimi ozdobami.

Ozdoby z krepového papiera patria k tradičným spôsobom zdobenia oravských chalúp kvetmi a tzv. pavúkmi. Na bielizníku alebo na stole v „światnici” sa postavil domáci oltárik, na ktorom stáli vedľa figúrok svätých „pierka” alebo „bukréty” z farebného papiera. Aj obrazy na stenách sa voľakedy zdobili takýmito ozdobami.

A traditional way of decorating traditional Oravian houses was by using decorations of flowers and spiders, which were made from paper. On the dresser or the table in the światnicy (this is best described as a small room heated from the kitchen) a home altar was erected and on this alter were figures of saints standing next to the “feathers” or “bunch of flowers” made of paper. Paintings hanging on the walls of these houses were also decorated with such decorations.

DOGOTERAPIA
STRETNUTIA
FORMOU
DOGOTERAPIE

DOG THERAPY
SESSIONS

PROWADZENIE / VEDENIE / CONDUCTING
BEATA ZAMOYSKA

6 warsztatów / workshopov / workshops

W trakcie zajęć uczestnicy mieli okazję do spontanicznej zabawy angażującej całe ciało. Ponadto dane im było przeżywać bliskość, przywiązanie i akceptację, bo psy nie oceniają, one akceptują, nie wyznaczają reguł i granic, one nie oczekują, ale dają, nie zabraniają, ale pozwalają i nie stawiają warunków, bo one kochają bezwarunkowo. Zajęcia z psami były dla wszystkich uczestników nowym doświadczeniem. Przez kontakt z tymi zwierzętami doskonalili oni swoje umiejętności społeczne oraz wzbogacali swoją wrażliwość. Obecność psa w zajęciach terapeutycznych zawsze powoduje większe zainteresowanie uczestników, mobilizuje ich do większej aktywności, wnosi wiele spontanicznej radości oraz pomaga pokonywać lęki przed światem zewnętrznym.

Počas tvorivých dielní mali účastníci možnosť zapojiť sa do spontánnej hry, ktorá angažuje celé telo. Okrem toho prežívali oddanosť, blízkosť a akceptáciu, pretože psi nehodnotia ale akceptujú, nestanovujú pravidlá a hranice, neočakávajú ale dávajú, nezakazujú ale dovoľujú a neurčujú podmienky, pretože psi milujú nezištne. Aktivity s psami boli pre všetkých účastníkov novou skúsenosťou. Prostredníctvom kontaktu s týmito zvieratami si zdokonaľovali svoje spoločenské schopnosti a obohacovali svoju citlivosť. Prítomnosť psa v liečebných aktivitách vždy spôsobuje zvýšený záujem účastníkov, mobilizuje ich k väčšej aktivite, vnáša veľa spontánnej radosti a pomáha bojovať so strachom pred vonkajším svetom.

During the workshops the participants had the opportunity to take part in spontaneous games which involve the whole body. Furthermore they were given the chance to experience closeness, affection and acceptance because dogs do not judge. The acceptance given by dogs is not determined by rules and boundaries. They do not expect but they give, they do not prohibit but they allow and they do not set conditions because they love unconditionally. The activities with dogs were a new experience to all participants. Through contact with these animals they were able to perfect their social skills and enrich their sensitivity. The presence of dogs in the therapeutic classes always leads to greater interest among participants, who are encouraged to become more active. This in turn brings about spontaneous joy and helps to overcome fears of the outside world.

Beata Zamojska

Nauczycielka, absolwentka Pedagogiki Integracyjnej i Pedagogiki Terapeutycznej Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, hodowca psów rasowych, pracuje w Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Nowym Targu, w którym prowadzi zajęcia z dogoterapii.

Učiteľka, absolventka integráčnej a liečebnej pedagogiky na Akadémii špeciálnej pedagogiky vo Varšave, chovateľka čistokrvných psov, pracuje v pobočke Poľského združenia pre mentálne postihnutých v Nowom Targu, kde sa zaoberá dogoterapiou.

Teacher, graduate of Pedagogy of Integration and Therapeutic Education at the Academy of Special Education in Warsaw, a Pedigree Dog Breeder, currently working at the Polish Association for the Mentally Handicapped where she conducts lectures on Dog Therapy.

Decoupage jest formą kreatywnego spędzania czasu i odkrywania w sobie artystycznych pasji. Ta forma nie zniechęca nikogo, gdyż nie da się zepsuć pracy. Poprzez decoupage skutecznie można uczyć cierpliwości, poprawności formy i doboru kolorów, można odkrywać drzemiące w każdym człowieku zdolności plastyczne.

Zajęcia prowadzone w małych grupach (do dziesięciu osób) pozwoliły na zbudowanie miłej atmosfery, stworzyły możliwość wzajemnego poznania i odkrycia artystycznych preferencji uczestników. Świat decoupage jest światem małych, ale własnych arcydzieł o czym można się przekonać oglądając efekty warsztatów.

Decoupage patrí k druhom kreatívneho trávenia času a odhaľovania v sebe umeleckých vášní. Táto forma nikoho neznechucuje, lebo práca sa nedá pokaziť. Prostredníctvom decoupage sa môžeme efektívne naučiť trpezlivosť, správnu formu a výber farieb a každý človek môže odhaliť umelecké schopnosti, ktoré v ňom driemu.

Tvorivé dielne prebiehajúce v malých skupinách (max. 10 osôb) umožnili vytvoriť milú atmosféru, vzájomne sa spoznať a objaviť umelecké schopnosti účastníkov. Svet decoupage je svetom malých, ale vlastných veľdiel, o čom sa môžeme presvedčiť na výstave výsledkov workshopov.

Decoupage is a creative way of spending leisure time and one can uncover the artistic passion within ones self. This form of art does not discourage anyone as the work can not be spoilt. It is through decoupage that patience, correctness of form and colour matching can effectively be taught. One can discover the latent artistic talent that is lies hidden in everyone.

Classes were conducted in small groups (of up to 10). This enabled us to create a relaxed atmosphere which in turn created the possibility of mutual understanding and the discovery of the artistic preferences of the participants. The world of decoupage is a small world. However, it is with our own masterpieces in which we can be convinced of the effects of the workshops.

Anna Zgierska

Z wykształcenia hotelarz, absolwentka Wydziału Studiów Międzynarodowych Akademii Ekonomicznej w Krakowie, prowadzi warsztaty technik hobbystycznych. Mówi o sobie; decoupage i wszystkie techniki hobbystyczne to moje trzecie dziecko, pasja, praca i miłość.

Povolaním hotelierka, absolventka Fakulty medzinárodných štúdií Ekonomickej univerzity v Krakove, vedie záujmové tvorivé dielne. Sama o sebe hovorí: decoupage a všetky záujmové techniky sú mojím tretím dieťaťom, vášňou, prácou a láskou.

Hotelier by profession and graduate of the Faculty of International Studies at the University of Economics in Cracow. She also conducts hobby technique workshops. Zgierska says “Decoupage and all the hobby techniques are like my third child, they are my work, my passion and my love”.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu „Tatry” w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu prostredníctvom Euroregiónu „Tatry” v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika 2007-2013

Project co-financed by the EU European Regional Development Fund and the National Budget through the agency of Euroregion Tatry within the Transboundary Cooperation Programme between the Republic of Poland and the Republic of Slovakia 2007-2013.

OTWARTA PRZESTRZEŃ INTEGRACJI
OTVORENÝ PRIESTOR INTEGRÁCII
OPEN SPACE INTEGRATION

egzemplarz bezpłatny / bezpłatný výtlačok / free copy

ISBN 978-83-930464-6-1

Miejski Ośrodek Kultury
Al. Tysiąclecia 37, 34-400 Nowy Targ
tel. / fax. 18 266 21 32, 18 266 32 41
e-mail: sekretariat@mok.nowytarg.pl
www.mok.nowytarg.pl

Wyłączną odpowiedzialność za treść niniejszej publikacji ponosi Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Targu i w żadnym razie nie może ona być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej ani Euroregionu Tatry.